

Bohumír Stehlík - Konzert bei Steingraeber am 27.10. 2022

Irgendwie kommen sie alle von Janáček her. Oder täuscht es nur, wenn man selbst im Werk eines jungen Mannes Reflektionen auf das Werk des Alten wahrzunehmen meint? Denn *Vox Maris*, ein Klavierstück des Interpreten des Abends, der auf Einladung der Deutsch-Tschechischen Gesellschaft Bayreuth in Steingraebers Kammermusiksaal auftrat, besitzt akkurat jene Schärfen und Tonknäuel, die wir vom Brünner Komponisten so gut kennen.

Bohumír Stehlík ist ein Mann aus Brunn. Geboren 1990 in Prag, lehrt er bereits seit 2016 an der Janáček-Akademie in Brunn, außerdem sitzt er auf der Orgelbank in Křtiny – Eidechsenohren hörten am Abend, dass die Anlage seiner Klavierstücke auch den Erfahrungen mit der spezifischen Orgelorganisation zu danken sei. Hört man sich hinein in *440Hz* und *Vox Maris*, vernimmt man vor Allem einen Nachromantiker, der seine Liebe für Liszt und Rachmaninow nicht verleugnet, mit der *Aeolian Harp* die Romantik gar in die Minimal Music überführt.

Anklänge an ältere Musik finden sich auch im Mittelpunkt des ungewöhnlichen Abends – ungewöhnlich ist er schon deshalb, weil mit einem Werk von Miloslav Kabeláč ein nicht allein hier eher selten zu hörendes Opus auf dem Programmzettel steht. Shakespeare-Musik-Freunde mögen seine *Hamlet-Improvisationen* kennen, hartgesottene Kenner der neueren tschechischen Musik seine acht Symphonien. Kabeláč war ein Unangepasster, der nach dem Prager Frühling unter der Knute der Freunde des Sozialistischen Realismus stand; Werke wie die acht Präludien op. 30 zeigen, auf welche Widerstände ein Komponist stoßen musste, der sich des allgemeinen Positivismus verweigerte. Sie entstanden 1956, also im Umkreis des Ungarischen Aufstands, und enthalten jene persönlichen Reflexionen, die sie so manisch machen. Die Musik kreist beständig um sich selbst, arbeitet sich durch strikt asymmetrische Perioden (die rapiden Taktwechsel sind die Normalform dieser Stücke) und verzehren sich, monomanisch auf kleinen Themen beharrend, in meist dunklen Kernen; selbst ein helles Stück wie das *Präludium sognante* atmet keine Fröhlichkeit. Wenn im Präludium arioso der Mittelteil aus Chopins Trauermarsch das harmonisch leicht entstellte Thema stellt, ahnen wir, worum das Individuum trauert, das diese Musik anstimmt.

Interessanterweise atmet auch die Musik des Interpreten etwas vom Geist der Musik des avantgardistischen Ahn. Wie bei Kabeláč organisiert der junge Mann seine Musik um präzise Kerne herum; ein Ostinato, wie jenes, das durch 440Hz läuft, ist eher typisch als ungewöhnlich. Und noch im Abschlussstück, der Suite *Chernobyl on Wheels*, die in drei Sätze die letzte Reise eines schwer Kranken in Musik fasst, regiert eine Übersichtlichkeit die Form, die zur spätesten Romantik gar nicht so schlecht passt.

Stehlík geht die Musik der Anderen und seine eigene relativ kühl an – die Emphase ist gezügelt, auch in Janáčeks *Im Nebel*, in dem der Komponist den Anschluss an die musikalische Moderne seiner Zeit fand. Stehlíks Art, sich dieser sperrigen Musik zu widmen, passt zu seinem intellektuellen Naturell, das sich dem totalen Überschwang verweigert und stattdessen die Reinheit der Formen und das innerste Glühen zum Vorschein bringt. Das Programm war daher gut gewählt – und den großen tschechischen Meistern (und gerade den bei uns eher unbekannteren) wiederzubegeben, ist ja immer lohnend.

Frank Piontek

Bohumír Stehlík. Steingraeber, 27.10. 2022

Všichni nějak vycházejí z Janáčka. Nebo je jen klamně si myslet, že i v díle mladého člověka lze spatřovat reflexe díla starého? *Vox Maris*, klavírní skladba interpreta večera, který vystoupil na pozvání Německo-českého spolku Bayreuth ve Steingraeberově komorním sále, totiž přesně disponuje oněmi ostrými hranami a spleť zvuků, které u brněnského skladatele tak dobře známe.

Bohumír Stehlík je muž z Brna. Narodil se v roce 1990 v Praze, od roku 2016 vyučuje na Janáčkově akademii v Brně a usedá také do varhanní lavice ve Křtinách – ještěřčí uši večer zaslechly, že k rozvržení jeho klavírních skladeb přispěla i zkušenost se specifickou organizací tamních varhan. Při poslechu *440Hz* a *Vox Maris* slyšíme především postromantika, který nezapře svou lásku k Lisztovi a Rachmaninovovi a s Eolskou harfou dokonce přenáší romantismus do minimalistické hudby.

Ozvěny starší hudby najdeme i v centru tohoto neobvyklého večera - neobvyklého proto, že na programu je dílo Miloslava Kabeláče, opus, který nejen u nás zaznívá jen zřídka. Přátelé shakespearovské hudby možná znají jeho *Hamletovské improvizace*, zarytí znalci moderní české hudby jeho osm symfonií. Kabeláč byl nonkonformista, který se po Pražském jaru ocitl v područí přátel socialistického realismu; díla jako *Osm Preludií* op. 30 ukazují, s jakým odporem se musel skladatel odmítající všeobecný pozitivismus setkat. Byly napsány v roce 1956, v době maďarského povstání, a obsahují osobní reflexe, které je činí tak maniakálními. Hudba neustále krouží sama kolem sebe, prochází přísně asymetrickými periodami (rychlé změny času jsou u těchto skladeb běžnou formou) a monomanicky trvající na malých tématech se stravuje ve většinou temných jádrech; ani světlá skladba jako *Prelude sognante* nedýchá veselostí. Když v *Preludiu arioso* zazní střední část Chopinova Pohřebního pochodu jako harmonicky mírně zkreslené téma, cítíme, co člověk, který tuto hudbu intonuje, oplakává.

Zajímavé je, že i hudba interpreta dýchá něčím z ducha hudby avantgardního předchůdce. Stejně jako Kabeláč i tento mladík organizuje svou hudbu kolem přesných jader; ostinato, jako je to, které prochází *440 Hz*, je spíše typické než neobvyklé. A i v závěrečné skladbě, suitě *Černobyl na kolečkách*, která ve třech větách hudebně zachycuje poslední cestu těžce nemocného člověka, vládne formě jasnost, která se k období pozdního romantismu vůbec nehodí.

Stehlík přistupuje k hudbě cizí i vlastní poměrně chladně - důraz je zdrženlivý, a to i v Janáčkově skladbě *V mlze*, v níž skladatel našel návaznost na hudební modernu své doby. Stehlíkův způsob přístupu k této těžkopádné hudbě odpovídá jeho intelektuální povaze, která odmítá totální rozbujelost a naopak vyzdvihuje čistotu forem a nejnítěrnější záři. Program byl tedy vybrán dobře - a opětovné setkání s velkými českými mistry (a zejména s těmi pro nás spíše neznámými) je vždy přínosné.

Frank Piontek